

Гусар К. Д.,
старший викладач кафедри
архітектури та будівництва,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна

ЩОДО ПИТАННЯ ІНКЛЮЗІЇ ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Питання щодо забезпечення повного і рівноцінного користування всіма правами та свободами людини, особливо для маломобільних груп населення, є актуальними у цивілізованому світі вже протягом кількох десятиліть. На шляху інтеграції до світового співтовариства наша держава ратифікувала низку міжнародних правових актів, які здійснили певний вплив на формування національної державної політики і практики щодо забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, впровадження принципів доступності в різні сфери життєдіяльності осіб з інвалідністю [1]. З початком воєнних дій в Україні дана проблема потребує особливої уваги.

«Маломобільні групи населення (МГН) – це люди, що відчувають труднощі при самостійному пересуванні, при одержанні послуги, необхідної інформації або при орієнтуванні в просторі» [2].

До маломобільних груп відносимо:

- осіб з інвалідністю;
- з тимчасовими порушеннями здоров'я;
- особи похилого віку;
- вагітні жінки;
- батьки з дитячими колясками;
- діти дошкільного віку [1].

На даний час, люди з обмеженими можливостями зустрічаються з великою кількістю перешкод на своєму шляху: сходи, уступи, значні ухили пандусів, рослинність, вузькі проходи, тощо. Таким чином перед проєктувальниками постає завдання створення повного комплексу архітектурно-планувальних,

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ В АРХІТЕКТУРІ ТА БУДІВНИЦТВІ

конструктивних, ергономічних, інженерно-технічних і організаційних заходів для забезпечення доступності будинків та споруд особам, незважаючи на вік, фізичні можливості чи певні функціональні порушення.

Основна мета інклюзії осіб з обмеженими можливостями – відчуття безпеки і комфорту в міру своїх можливостей, без сторонньої допомоги.

Для зведення нових будівель і споруд були розроблені нормативно-правові документи, що забезпечують та гарантують права осіб з обмеженими можливостями та маломобільних груп населення, в першу чергу, що стосується доступності будівель. На підставі норм [3] регламентуються вимоги до будівництва нових будівель або реконструкції існуючих на відповідність до потреб різних категорій осіб. Таким чином нові архітектурні об'єкти, які побудовані в Україні за останні роки, в основному відповідають цим критеріям. При цьому ті будівлі, споруди, які побудовані і здані в експлуатацію раніше, зазвичай не відповідають потребам інклюзії МГН. Тому виникає потреба у масштабній реконструкції.

При розробці комплексів заходів для забезпечення доступності для маломобільних груп необхідно враховувати всі компоненти архітектурного середовища, тобто комфортність перебування та користування приміщення всередині будинку так і безбар'єрне пересування на прибудинковій території і вулиці. Тому умови безперешкодного доступу маломобільних груп населення, особливо людей з інвалідністю, до об'єктів інженерної, транспортної та соціальної інфраструктур мають враховуватись і закладатись ще на стадії проектування. Адже на цій стадії роботи над об'єктом архітектори-проектувальники, повинні враховувати антропометричні параметри та детально опрацьовувати технічні рішення, спрямовані на забезпечення доступності пересування для всіх категорій населення.

В архітектурному проектуванні та проектуванні інтер'єрів, антропометричні дані (вимірювання тіла людини, його частин та відстаней необхідних для вільного виконання необхідних

функцій тіла, межі досяжності предметів і амплітуди рухів суглобів) є основною складовою багатьох проєктних вимог, в тому числі тих, що мають безпосереднє відношення до адаптування і доступності приміщень та пристосованості до потреб маломобільних груп населення.

Антропометричні дані відрізняються, залежно від категорії маломобільних груп. Батьки з дитячою коляскою потребують більшого простору ніж для прикладу вагітна жінка чи пенсіонер. Що стосується інвалідів, то габарити для інвалідів на візках будуть відрізнятися від необхідних антропометричних параметрів інваліда з вадами зору. Слід враховувати й те, ще певні маломобільні групи людей з обмеженими можливостями не в змозі пересуватись самостійно і потребують постійного супроводу.

Архітекторам-проектувальникам важко уявити всі труднощі з якими можуть стикатись люди з інвалідністю, тому саме особи з обмеженими можливостями здатні пояснити свої потреби, необхідні при пересуванні у будівлі чи в міському середовищі і описати, що саме слід змінити, та на що треба враховувати при проєктуванні. Отже, для успішного впровадження програми інклюзії будівель та споруд для потреб маломобільних груп населення значна увага відводиться їх активному залученню до процесу моніторингу проблеми доступності та супроводу планування архітектурних об'єктів. Консультування особами з обмеженими можливостями на ранніх етапах розробки проєкту допоможе уникнути необхідності дорого вартісних переробок, значних змін і коригувань планування на більш пізніших етапах [4].

Стратегії та плани щодо реалізації архітектурної пристосованості будівель і приміщень загального використання до потреб людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, повинні розроблятися таким чином, щоб досягти максимальної ефективності в умовах обмежених ресурсів.

Рівність доступу для всіх верств населення є найважливішою умовою для розвитку суспільства, тому створення «без-

бар'єрного середовища» є суспільним благом і тісно пов'язане з соціальним та економічним розвитком країни в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн: навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. Київ, 2013. 128с. URL:https://ud.org.ua/images/pdf/Dostupnist_ta_universalniy_dizayn.pdf(дата звернення: 06.06.2022).
2. ДБН В.2.2-17:2006. Будинки та споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення [Чинний від 2007-05-01]. Вид. офіц. Київ: Мінбуд України, 2007. 21 с.
3. ДБН В.2.2-40: 2018 Інклюзія будівель і споруд. Основні положення [Чинний від 2019-04-01]. Вид. офіц. Київ: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, 2018. 64 с.
4. Методичні рекомендації щодо впровадження принципів універсального дизайну. URL:<https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Rozvytok%20rehionu/Dostupna%20Ukrayina/Dostupnist%20obyektiv%20dlya%20osib%20z%20invalidnistyu%20Dnipropetrovskoyi%20oblasti/metodychni-rekomendatsiyi-po-universalnomu-dyzaynudoc-min.pdf> (дата звернення: 06.06.2022).